

VÁCLAV PETR & DAVID MAREČEK

Účinkující / Performers

Václav Petr – violoncello / cello

David Mareček – klavír / piano

23.11.2024

15 h, Vila Tugendhat /
3 pm, Villa Tugendhat

Program

Josef Suk

Balada a Serenáda pro
violoncello a klavír, op. 3 (č. 1 a 2)

Leoš Janáček

Pohádka pro violoncello a klavír

Con moto
Con moto
Allegro
Adagio

Antonín Dvořák

Klid pro violoncello a klavír, op. 68/5

Rondo pro violoncello a klavír g moll, op. 94

Igor Stravinskij

Italská suita pro violoncello a klavír

Introdukce
Allegro moderato – Serenáda
Larghetto – Arie
Allegro alla breve – Tarantela
Vivace – Menuet a Final
Moderato
Molto vivace

Programme

Josef Suk

Ballade and Serenade
for Cello and Piano, Op. 3 (Nos. 1 and 2)

Leoš Janáček

Fairytale for Cello and Piano

Con moto
Con moto
Allegro
Adagio

Antonín Dvořák

Silent Woods for Cello and Piano, Op. 68/5

Rondo for Cello and Piano in G minor, Op. 94

Igor Stravinsky

Suite Italienne for Cello and Piano

Introduction
Allegro moderato – Serenade
Larghetto – Aria
Allegro alla breve – Tarantella
Vivace – Minuet and Finale
Moderato
Molto vivace

V tvůrčím i osobním životě modernisty Josefa Suka (1874–1935) hrál nenahraditelnou roli Antonín Dvořák. Suk nastoupil roku 1891 do Dvořákovy nově ustanovené mistrovské třídy na pražské konzervatoři a záhy se stal mimořádně oblíbeným žákem svého učitele. Mezi oběma umělci postupně vzniklo těsnější pouto, které rozhodně překračovalo hranice běžného vztahu učitel–žák. Suk se později začal dvořit dceři svého pedagoga Otilce, kterou si roku 1898 vzal a prožil s ní neobyčejně láskyplný vztah. Dvořáková tvorba měla na jeho chráněnce značný vliv, nicméně Josef Suk jako mimořádně nadaný skladatel dokázal tyto inspirace brzy přetavit do osobitého kompozičního stylu, což se projevilo zejména v jeho nejniternější skladbě *Asrael* – programní symfonii, jež reagovala na úmrtí Antonína Dvořáka v roce 1904 a milované Otilky, jež svého otce následovala rok nato ve věku pouhých osmadvaceti let.

Jednou ze skladeb, s níž se Josef Suk ve zmíněném roce 1891 ucházel o studium u Dvořáka, byla *Balada pro violoncello a klavír*, kterou zkomponoval o rok dříve spolu s dvojicí balad (pro smyčcové kvarteto a pro housle s klavírem) v téže tónině. O pět let později k baladě přikomponoval *Serenádu* a od té doby se obě skladby hrají společně pod opusovým číslem 3. Toto vroucí a zároveň svěží Sukovo juvenilní dílo s dvěma výrazově kontrastními částmi již přinejmenším naznačuje, že jeho autor oplývá osobitým modernistickým rukopisem a že se při sledování jeho dalšího kompozičního vývoje bude na co těšit.

I Leoš Janáček (1854–1928) byl velkým obdivovatelem Antonína Dvořáka. V tvorbě tohoto velikána moravské hudby nacházíme poměrně časté podněty vyvolané ruskou literaturou a kulturou, kterou byl fascinován. Vzpomeňme zejména jeho opery *Káťa Kabanová*, vycházející z dramatu *Bouře* Alexandra Ostrovského, a *Z mrtvého domu*, jejíž libreto si sestavil podle žánrově těžko zařaditelné prózy Fjodora Dostojevského. Z orchestrálních skladeb je to především rapsodie *Taras Bulba* inspirovaná novelou Nikolaje Gogola, orchestrální stylizace lidového tance *Kozáček*, z díla komorního pak *Smyčcový kvartet č. 1 z podnětu Tolstého*

Kreutzerovy sonáty a nedochovaný melodram *Smrt* na stejnojmennou báseň Michaila Lermontova. Není bez zajímavosti, že Janáček uvažoval o operách na další dvě díla Lva Tolstého – románu *Anna Karenina* a dramatu *Živá mrtvola*, u které dokonce zkomponoval část prvního výstupu.

Dalším příkladem Janáčkovy hudebního zpracování ruské literatury je *Pohádka* vycházející z *Pohádky o caru Berenději, jeho synu Ivanu careviči, o úkladech Kostěje Nesmrtelného a moudrosti carevny Marie, Kostějovy dcery* od Vasilije Žukovského, jež vypráví příběh o carské rodině, která zůstane bezdětná. První věta skladby vytvořené roku 1910 podle dobového výkladu údajně zobrazuje carův „klid se stínem smutku a neukojené potřeby po rodině“, druhá „pochybnost a naděje“ a třetí carův odjezd na cesty. Podle Janáčkových slov však šlo o kompozici nedokončenou a skladatel plánoval dopsat další věty, k čemuž nicméně nedošlo.

Sám Antonín Dvořák (1841–1904) nejednou upravil vlastní komorní skladby pro jiné obsazení, než bylo to, kterému dílo původně svěřil. Nejznámějším příkladem jsou zřejmě jeho *Slovanské tance*, dnes známé ve své orchestrální verzi, jež však byly původně cyklem komponovaným pro čtyřruční klavír. Skladbou pro dva klavíristy u jednoho nástroje s názvem *Ze Šumavy*, resp. její pátou částí, bylo zpočátku i dílo pro violoncello a klavír s názvem *Klid*. K nové aranži sedm let starého díla se skladatel uchýlil roku 1891 z důvodu plánovaného koncertního turné s fenomenálním českým violoncellistou Hanušem Wihanem, jež se uskutečnilo před Dvořákovým odjezdem do Spojených států amerických, kde na něj čekal post ředitele newyorské konzervatoře.

U příležitosti téhož turné zkomponoval Antonín Dvořák pro Wihana svěží *Rondo pro violoncello a klavír g moll*, které si s ním poprvé zahrál 8. ledna 1892 v Chrudimi. O dva roky později rozepsal doprovodný klavírní part pro komorní orchestr. Rondo má zrcadlovou formální strukturu A-B-A-C-A-B-A.

Mezi zásadní momenty tvůrčího rozvoje ruského skladatele Igora Stravinského (1882–1971) řadíme rok 1907, kdy se seznámil

se Sergejem Ďagilevem, člověkem s mimořádnými organizačními schopnostmi a citem pro nejnovější umělecké tendence. Ďagilev vedl baletní soubor Ballets russes (Ruský balet), který svým názvem evokoval, že jde o vývozní artikl ruské kultury, jenž je určen francouzskému publiku. Ďagileva v Petrohradě zaujala především Stravinského skladba *Ohňostroj* a začal si u něj objednávat díla, která pak nastudoval se svým tanečním souborem a zažíval s nimi poté značné úspěchy (také však skandály) v Paříži. Prvním plodem spolupráce obou těchto výjimečných osobností byl balet na námět ruské pohádky *Pták ohnivák* (1910), po něm následoval burleskní *Petruška* (1911), slavné *Svěcení jara* (1913) a v roce 1920 *Pulcinella*. Tento zpívaný balet vychází z šablony commedie dell'arte a autorem jeho hudby je ve skutečnosti italský barokní skladatel Giovanni Battista Pergolesi, jehož melodie Stravinskij zpracoval a sestavil z nich balet. Později vytvořil z hudebního materiálu *Pulcinelly* mj. suitu pro violoncello a klavír sestávající ze šesti tempově kontrastních tanečních částí, která dostala název *Italská suita* a existuje také v autorské verzi pro housle a klavír.

Petr Ch. Kalina

A fundamental role in the creative and personal life of modernist composer Josef Suk (1874–1935) was played by Antonín Dvořák. Suk joined Dvořák's newly established masterclass at the Prague Conservatory in 1891 and soon became an extremely popular student with his teacher. A closer bond gradually developed between the two composers that certainly went beyond the bounds of a normal teacher-pupil relationship. Suk later began courting his teacher's daughter Otilie. They married in 1898 and enjoyed an unusually loving relationship. Dvořák's work had a considerable influence on his protégé, though Josef Suk, as an extraordinarily gifted composer, was soon able to transform this inspiration into a distinctive compositional style that was particularly evident in his most intimate composition *Asrael* – a programme symphony that was a response to the deaths of Antonín Dvořák in 1904 and his beloved Otilie, who followed her father a year later at the age of just twenty-eight.

One of the compositions that Josef Suk presented as part of his application to study with Dvořák in 1891 was his *Ballade for Cello and Piano*, which he had composed a year earlier along with a pair of ballades (for string quartet and for violin and piano) in the same key. Five years later, he composed a *Serenade* to accompany the ballade, since which time the two pieces have been played together under opus number 3. This ardent and fresh work from Suk's youth, with two parts of contrasting expression, gives at the very least an indication of the fact that its composer abounds in a distinctive modernist style and that there will be something to look forward to when we follow his subsequent compositional development.

Leoš Janáček (1854–1928) was also a great admirer of Antonín Dvořák. We can find relatively frequent inspiration from Russian literature and culture, with which he was fascinated, in the work of this giant of Moravian music. In particular, we might mention his operas *Káťa Kabanová*, based on the drama *The Storm* by Alexander Ostrovsky, and *From the House of the Dead*, the libretto of which he based on a piece of prose by Fyodor

Dostoevsky that is difficult to categorise by genre. Of his orchestral compositions, we might give particular mention to the rhapsody *Taras Bulba* inspired by Nikolai Gogol's novella and the orchestral stylisation of the folk dance *Kozáček*, while the chamber works we might mention include his *String Quartet No. 1* inspired by Tolstoy's *The Kreutzer Sonata* and the melodrama *Death*, which has not survived, based on Mikhail Lermontov's poem of the same name. It is not without interest to note that Janáček considered writing operas based on two other works by Leo Tolstoy – the novel *Anna Karenina* and the drama *The Living Corpse*, for which he actually composed part of the first scene.

Another example of Janáček's musical adaptation of Russian literature is his *Fairy Tale* based on *The Tale of Tsar Berendey, His Son Ivan the Tsarevich, the Intrigues of Koshchei the Immortal and the Wisdom of Tsarina Maria, Koshchei's Daughter* by Vasily Zhukovsky, which tells the story of an imperial family that ends up childless. According to the contemporary interpretation, the first movement of the composition written in 1910 is said to depict the Tsar's "peace with the shadow of sadness and the unsatisfied need for a family", the second "doubt and hope", and the third the Tsar's departure on a journey. In Janáček's own words, however, it was an unfinished composition and the composer planned to add additional movements, though this did not happen.

Antonín Dvořák (1841–1904) himself adapted his own chamber compositions more than once for an instrumentation different to that which he had originally intended. The most famous example are evidently his *Slavonic Dances*, known today in their orchestral version, though originally a cycle composed for piano four hands. The fifth part of the composition for two pianists on a single instrument called *From the Bohemian Forest* was also initially a piece for cello and piano entitled *Silent Woods*. The composer resorted to a new arrangement of the seven-year-old work in 1891 due to a planned concert tour with

the phenomenal Czech cellist Hanuš Wihan which took place before Dvořák's departure to the United States of America, where the post of Director of the National Conservatory in New York awaited him.

On the occasion of the same tour, Antonín Dvořák composed the breezy *Rondo in G minor* for cello and piano for Wihan, which he played with him for the first time in Chrudim on 8 January 1892. Two years later, he wrote an accompanying piano part for chamber orchestra. The rondo has a mirrored formal structure of A-B-A-C-A-B-A.

One of the fundamental moments in the creative development of the Russian composer Igor Stravinsky (1882–1971) came in the year 1907, when he met Sergei Diaghilev, a man with extraordinary organisational skills and a feeling for the latest artistic trends. Diaghilev led the ballet company Ballets Russes (Russian Ballet), whose name evoked the fact that it was an export article of Russian culture intended for a French audience. In Saint Petersburg, Diaghilev was particularly captivated by Stravinsky's composition *Fireworks*, and he began to commission works from him which he staged with his dance troupe and with which he then enjoyed considerable success (though also scandal) in Paris. The first fruit of the collaboration between these two extraordinary personalities was the ballet based on the Russian fairy tale *The Firebird* (1910), followed by the burlesque *Petrushka* (1911), the famous *The Rite of Spring* (1913) and, in 1920, *Pulcinella*. This sung ballet is based on the Commedia dell'arte template, and its music was actually composed by the Italian Baroque composer Giovanni Battista Pergolesi, whose melodies Stravinsky adapted and worked into a ballet. He later created a suite for cello and piano from musical material from *Pulcinella*, consisting of six dance parts of contrasting tempo which was given the name *Suite Italienne* and which also exists in a version for violin and piano.

Petr Ch. Kalina

Václav Petr

Violoncello

Václav Petr se řadí mezi nejvýznamnější české violoncellisty své generace. Je semifinalistou mezinárodní violoncellové soutěže Grand Prix Emmanuel Feuermann a vítězem 70. ročníku prestižní soutěže Pražské jaro. Výčet jeho soutěžních úspěchů je pozoruhodný. Je výhercem Mezinárodní Heranovy violoncellové soutěže, Mezinárodní violoncellové soutěže v rakouském Liezenu, první cenu si odnesl z Prague Junior Note, stal se absolutním vítězem soutěže Talents for Europe, Concertino Praga, Mezinárodní violoncellové soutěže Davida Poppera v Maďarsku, Mezinárodní violoncellové soutěže Antonia Janigra v Chorvatsku, Interpretační soutěže nadace Bohuslava Martinů v Praze, Mezinárodní Dotzauerovy soutěže pro mladé violoncellisty v Němecu, Mezinárodní soutěže smyčcových nástrojů Rudolfa Matze v Dubrovniku. Jako sólista vystoupil s významnými orchestry – Česká filharmonie, Symfonický orchestr Českého rozhlasu SOČR, PKF – Prague Philharmonia, Pražský komorní orchestr, Plzeňská filharmonie, Janáčkova filharmonie Ostrava, Státní filharmonie Košice, Baden-Baden Philharmonie, Slovenský komorný orchestr Bohdana Warchala a další. V roce 2024 v rámci festivalu Dvořákova Praha zahrál ve světové premiéře koncert pro violoncello Petra Wajšara pod taktovkou Ingo Metzmachera s Českou filharmonií. V roce 2022 společně s Českou filharmonií pod taktovkou Jakuba Hrůši jako sólista zahrál Dvořákův koncert pro violoncello h moll na festivalu Smetanova Litomyšl. Stejný koncert uvedl i na zahajovacím koncertě Dvořákovy Prahy (2020) společně s Českou filharmonií pod taktovkou Semjona Byčkova. V říjnu roku 2013 vyhrál Václav Petr konkurz na post koncertního mistra violoncell v České filharmonii. Ve svých 24 letech se tak stal jedním z nejmladších koncertních mistrů v historii České filharmonie. Václav Petr hraje na mistrovský nástroj z dílny Giovanniho Battisty Guadagniniho, model „Taschenmacher“, z roku 1757, který je zapůjčen ze soukromé sbírky.

Cello

Václav Petr ranks among the most important Czech cellists of his generation. He is a semi-finalist of the Grand Prix Emmanuel Feuermann International Cello Competition and the winner of the 70th prestigious Prague Spring competition. The list of his competition achievements is remarkable. He has won the International Heran Cello Competition and the Liezen International Cello Competition in Austria, he took home first prize from the Prague Junior Note competition, and he became the absolute winner of the Talents for Europe competition, Concertino Praga, the David Popper International Cello Competition in Hungary, the Antonio Janigro International Cello Competition in Croatia, the Bohuslav Martinů Foundation Interpretation Competition in Prague, the International Dotzauer Competition for young cellists in Germany, and the Rudolf Matz International String Competition in Dubrovnik. He has performed as a soloist with leading orchestras including the Czech Philharmonic, the Czech Radio Symphony Orchestra, PKF – Prague Philharmonia, the Prague Chamber Orchestra, the Plzeň Philharmonic, the Janáček Philharmonic Ostrava, the Košice State Philharmonic, the Baden-Baden Philharmonic and the Bohdan Warchal Slovak Chamber Orchestra. He gave the world premiere of Petr Wajšar's Cello Concerto conducted by Ingo Metzmacher with the Czech Philharmonic Orchestra at the Dvořák Prague International Music Festival in 2024. He played Dvořák's Cello Concerto in B minor as a soloist at the festival Smetana's Litomyšl in 2022 with the Czech Philharmonic and conductor Jakub Hrůša. He performed the same concerto at the opening concert of the Dvořák Prague International Music Festival 2020 with the Czech Philharmonic under the baton of Semjon Byčkov. In October 2013, Václav Petr won the audition for the post of cello concertmaster with the Czech Philharmonic, thereby becoming one of the youngest concertmasters in the history of the Czech Philharmonic at the age of 24. Václav Petr plays a master instrument from the workshop of Giovanni Battista Guadagnini, the "Taschenmacher" model, from 1757, which is on loan from a private collection.

David Mareček

Klavír

David Mareček je vyhledávaným komorním hráčem, který pravidelně vystupuje s nejvýznamnějšími českými sólisty, jakými jsou houslisté Jiří Vodička a Jan Mráček, violoncellisté Michaela Fukačová a Václav Petr a pěvec Jan Martiník. Vystupoval s některými předními současnými hudebníky, včetně Alisy Weilerstein a Gautiera Capuçon (violoncello). Jako sólista spolupracoval mimo jiné s dirigentem Jakubem Hrůšou (Beethovenův *Trojkoncert*). Mezinárodní uznání získal David Mareček za interpretaci Dvořákova *Klavírního kvintetu* (The Strad), a to s Dover a Jerusalem Quartets a Zemlinského kvartetem. S Alisou Weilerstein vystoupil v přímém přenosu BBC Radio 3 (2018) a oba umělci natočili v roce 2021 recitál z Rudolfiny pro Českou televizi. Jeho nahrávka Schubertovy *Winterreise* s Janem Martiníkem získala mj. pěťihvězdičkovou recenzi v Diapasonu (2018). David Mareček pravidelně vystupuje jako komorní hráč v Evropě, USA a Asii. Je absolventem brněnské konzervatoře v oborech klavír a dirigování (Ivana Stanovská, Evžen Holíš), ve studiu klavíru pokračoval na Janáčkově akademii múzických umění (Inessa Janíčková, Jaroslav Smýkal). Zúčastnil se mistrovských kurzů významných klavíristů a pedagogů, jakými jsou Karl-Heinz Kämmerling, Dominique Weber a Peter Lang.

Piano

David Mareček is a much sought-after chamber musician who performs regularly with some of the most distinguished Czech soloists, such as violinists Jiří Vodička and Jan Mráček, cellists Michaela Fukačová and Václav Petr, and singer Jan Martiník. He has performed with some of today's leading musicians, including Alisa Weilerstein and Gautier Capuçon (cello). He has appeared as a soloist with, for example, conductor Jakub Hrůša (Beethoven's *Triple Concerto*). David Mareček received international recognition for his interpretation of Dvořák's *Piano Quintet* (The Strad) with the Dover Quartet, the Jerusalem Quartet and the Zemlinsky Quartet. He has performed live with Alisa Weilerstein on BBC Radio Three (2018) and the two musicians filmed a recital at the Rudolfinum in Prague for Czech Television in 2021. His recording of Schubert's *Winterreise* with Jan Martiník received great acclaim including a five-star review in Diapason (2018). David Mareček performs regularly as a chamber musician in Europe, the USA and Asia. He is a graduate of Brno Conservatory in the piano and conducting (Ivana Stanovská, Evžen Holíš), and continued his piano studies at Janáček Academy of Performing Arts (Inessa Janíčková, Jaroslav Smýkal). He has taken part in masterclasses with leading pianists and teachers such as Karl-Heinz Kämmerling, Dominique Weber and Peter Lang.

